

Решение № 246 от 4.07.2023 г. на ВКС по н. д. № 440/2023 г., I н. о., НК, докладчик съдията Татяна Грозданова

чл. 348, ал. 1 НПК,
чл. 249, ал. 1, вр.
чл. 26, ал. 1 НК

Производството е по чл. 346, т. 1 НПК и е образувано по касационните жалби на защитниците на подсъдимите Я. Ц. и И. Т. срещу решение № 22/8.03.2023 година по в. н. о. х. д. № 16/2023 година по описа на Апелативен съд – Бургас, в които се релевират всички касационни основания по чл. 348, ал. 1 НПК.

Според защитника на подс. Ц. в разрез с разпоредбата на чл. 304 НПК и въз основа на предположение, че подсъдимият е знаел и е подпомогнал св. Д. да извърши престъплението по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК, той е осъден за несъставаемомерно от обективна и субективна страна деяние по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4 НК, с което е нарушен закона - касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК. Касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК се свързва с твърдение за наличие на абсолютното по своя характер съществено нарушение на процесуалните правила по чл. 348, ал. 3, т. 2 НПК – липса на мотиви и на двете решаващи инстанции. Сочи се, че съдебните им актове били неясни, противоречиви, непълни и неправилни - почивали изцяло на обстоятелствената част на обвинителния акт, не били обсъдени възраженията на защитата, а доказателствената съвкупност била ценена неправилно. Като аргументи в подкрепа на тези оплаквания касаторът излага собствен анализ на доказателствените източници с основен акцент върху факта, че у подсъдимият не били открити инкриминираните дебитни карти, същите не са били включени в предмета на кражбата, за която подс. Ц. се е признал за виновен със споразумението по н. о. х. д. № 382/2018 година по описа на РС Царево и св. К. не го е възприел и разпознал измежду лицата, извършили тегленето с тези дебитни карти. Явната несправедливост на наложеното наказание се обосновава с продължителността на наказателното производство – почти пет години от датата на деянието и фактът, че подсъдимият не бил причина за забавяне или отлагане на разглеждането на делото, които наред с ниската степен на лична обществена опасност и зрялата му възраст следвало да бъдат оценени като многобройни смекчаващи вината обстоятелства по смисъла на чл. 55, ал. 1, т. 1 НПК.

От върховната инстанция в условията на алтернативност се иска подсъдимият Ц. или да бъде оправдан поради липса на извършено престъпление, или наказанието по обжалваното решение да бъде смекчено след приложение на чл. 55, ал. 1, т. 1 и ал. 3 НК на три месеца лишаване от свобода, условно, с тригодишен изпитателен срок по чл. 66, ал. 1 НК и отмяна на наказанието глоба, или обжалваното решение да бъде отменено поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Изложените от защитника на подс. Т. доводи за наличие на касационните основания по чл. 348, ал. 1 НПК са сходни с тези на защитника на подс. Ц. Към тях е добавено и оплакването за липса на мотиви във въззивния акт по повод индивидуализацията на наказанието на подс. Т. и за наличието на съществено нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1 НПК, довело до ограничаване на процесуалните права на подсъдимия, защото след проведеното разпоредително заседание третият подсъдим по делото и извършител на престъплението по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК С. Д. сключил споразумение с ОП

Бургас, което било одобрено по н. о. х. д. № 552/2021 година в нарушение на чл. 384, ал. 3 НПК.

Към ВКС се отправят две алтернативни искания – или подс. Т. да бъде оправдан, или обжалваното решение да бъде отменено и делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг съдебен състав поради допуснатите съществени нарушения на процесуалните правила. В съдебното заседание пред ВКС подсъдимите, редовно призовани, не се явяват, но се представляват от техните защитници, които поддържат касационните си жалби.

Прокурорът от ВКП дава становище за неоснователността на касационните жалби и счита, че в решението БАС е отговорил изчерпателно на всички възражения на подсъдимите и защитниците. Обжалваният съдебен акт бил подробен, прецизен и логически издържан.

Според прокурора не са допуснати претендираните съществени нарушения на процесуалните правила, а исканията на двамата подсъдими за определяне на още по-леки наказания са неоснователни, тъй като не са налице предпоставките за приложение на чл. 55 НК.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и провери обжалвания съдебен акт в пределите на правомощията си по чл. 347, ал. 1 НПК, за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационните жалби са подадени в срока по чл. 350, ал. 2 НПК от надлежно легитимирани страни срещу акт, подлежащ на касационен контрол по чл. 346, т. 1 НПК, но са неоснователни.

С присъда № 260000/10.06.2022 година по н. о. х. д. № 47/2021 година Бургаският окръжен съд признал подсъдимите Ц. и Т. за виновни в това, че на 8.07.2018 година в с. Синеморец, община Царево, в условията на продължавано престъпление умишлено улеснили С. Й. Д. чрез набавянето на платежни инструменти – четири броя дебитни карти, издадени от различни банки на Н. Х. П. -А., Т. И. И., М. Б. И. и И. Т. И., които Д. използвал общо 13 пъти без съгласието на титулярите им на АТМ устройство № 60321 на "У. Б. " АД и изтеглил парични суми на обща стойност 3 990 лв., без деянието да съставлява по-тежко престъпление и на основание чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4 и чл. 54 НК им наложил наказания от по три години лишаване от свобода, условно, с изпитателен срок по чл. 66, ал. 1 НК от пет години и глоба в размер на хиляда и петстотин лева.

С присъдата окръжният съд се произнесъл и по разноските по делото, които възложил на основание чл. 189, ал. 3 НПК на двамата подсъдими.

По жалби на защитниците първоинстанционната присъда била проверена от Бургаския апелативен съд и наложеното с нея наказание смекчено на две години лишаване от свобода с изпитателен срок по чл. 66, ал. 1 НК в размер на четири години. В останалата част присъдата по н. о. х. д. № 47/2021 година на Бургаския окръжен съд била потвърдена.

Сходните по съдържание оплаквания на касаторите, ангажиращи всички касационни основания, позволяват те да бъдат разгледани съвместно.

По касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК:

Оплакванията на касаторите за допуснати от въззивната инстанция съществени нарушения на процесуалните правила следва да бъдат разгледани приоритетно, тъй като ако такива действително са налице, не би могло да се обсъжда наличието на касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 3 НПК – нарушение на материалния закон и явна несправедливост на наказанието. Изложените в касационната жалба на защитника на подс. Ц. данни в подкрепа на заявеното касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК налагат изрично да се посочи, че предмет на касационната проверка е въззивното решение, а не първоинстанционната присъда. В твърдението обаче, че актът на ОС Бургас страда от липса на мотиви, имплицитно се съдържа оплакването за допуснато от Бургаския апелативен съд съществено нарушение на процесуалните правила, тъй като въззивният съд се е отклонил от задължението си по чл. 314, ал. 1 НПК и не е проверил изцяло правилността на присъдата, независимо от посочените от страните основания. Подобно нарушение не се констатира. Апелативният съд е извършил самостоятелен анализ на доказателствената съвкупност, изложил е ясно и без логически

противоречия кои факти намира за доказани и въз основа на кои доказателства и доказателствени средства и е достигнал до извод, че възприетата от първоинстанционния съд фактическа обстановка е идентична с установената от него при собствената му аналитично-оценъчна дейност. Видно е както от мотивите на първоинстанционния съдебен акт (л. 319-324 от н. о. х. д.), така и от тези на въззивното решение (л. 59-62 от в. н. о. х. д.), че и двете инстанции по фактите при аналитично-оценъчната си дейност стриктно са следвали процесуалните правила по чл. 14, ал. 1 и чл. 107, ал. 5 НПК, което позволява да бъде проследен начина на формиране на вътрешното им убеждение. Всички доказателствени източници – гласни, писмени и веществени, както и заключенията на изслушаните от първата инстанция технически експертизи, са обсъдени подробно, поотделно и в тяхната съвкупност, без да им е придадено съдържание или тежест, каквото те нямат, при спазване на правилата на формалната логика. Фактическата обстановка е изведена от решаващите съдилища от процесуално валидни доказателства и доказателствени средства след внимателно и обстойно обсъждане на противоречията в доказателствената маса, които по това дело се отнасят единствено към обясненията на двамата подсъдими и св. Д. от една страна и от друга - показанията на св. К. За да разрешат това противоречие, първо окръжният съд, а след това самостоятелно и Бургаският апелативен съд, са следвали верния процесуален подход и са дали кредит на доверие на показанията на свидетеля К. след като са ги преценили от гледна точка на тяхната логичност, последователност, безпристрастност и синхрона им с подкрепящите ги показания на св. Д., на собствениците на банковите карти по въпроса кога и как са установили неправомерното им използване, на приобщените по делото снимки от телефона на свидетеля и камерата на използвания банкомат, заключенията на техническите експертизи, анализирали снимковия материал и писмата на банките – издатели на инкриминираните дебитни карти, установяващи датата, последователността и мястото на използване на платежните инструменти. Несъгласието на касаторите със съдържанието на съдебните актове, определено като неясно, противоречиво, непълно, неправилно и основано изцяло на обстоятелствената част на обвинителния акт, подкрепено с предложения собствен анализ на доказателствената маса, по своето същество е оплакване за тяхната необоснованост. Необосноваността не е самостоятелно касационно основание по чл. 348, ал. 1 НПК и е извън обхвата на касационната проверка по чл. 347, ал. 1 НПК, след като при аналитично-оценъчната си дейност решаващите съдилища са спазили процесуалните правила във връзка със събиране, анализ и оценка на доказателствената съвкупност. Не се установява и претендираното нарушение на чл. 339, ал. 2 НПК, което поначало е заявено бланкетно в касационните жалби, без посочване данни в негова подкрепа. В обжалваното решение всички възражения на касаторите, които са се отнасяли до пълнотата на доказателствената маса, на която е изградена обвинителната теза на държавното обвинение и оспорването фактите, установяващи авторството на двамата подсъдими в престъплението по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК като съучастници-помагачи на извършителя Д., са обсъдени и получили подробен и изчерпателен отговор. Не е налице и претендираната липса на мотиви във въззивното решение относно размера на наложеното на подс. Т. наказание. Въззивният съд е споделил оценката на първостепенния съд за завишената степен на обществена опасност на конкретното престъпление по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК, чието извършване подсъдимият Т. с подс. Ц. умишлено са улеснили, както и за степента и характера на тяхното участие, но е коригирал частта, в която ОС Бургас е приел, че всеки от подсъдимите е с обременено съдебно минало, посочвайки, че те са реабилитирани. Освен това съдът е допълнил мотивите на първоинстанционния съд по повод на личната степен на обществена опасност на всеки от подсъдимите, оценявайки я като сравнително ниска и е споделил изводите на Бургаския окръжен съд, че наказанието следва да бъде индивидуализирано по реда на чл. 54 НК, тъй като не са налице нито многобройни, нито изключителни по своя характер обстоятелства, така че и най-лекото предвидено от закона наказание да е несъразмерно тежко.

Неоснователна е и претенцията на защитника на подс. Т., че сключеното в нарушение на чл. 384, ал. 3 НПК споразумение от третия подсъдим по делото Д., с което по отношение на него наказателното производство е приключено, е съществено нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1 НПК, ограничило процесуалните права на подс. Т. Вярно е, че в разпоредителното заседание пред първата инстанция както подс. Т., така и подс. Ц. изрично са заявили, че не дават съгласие по чл. 384, ал. 3 НПК техния съпроцесник - подс. Д., да сключи споразумение със прокуратурата, както и това, че при спазване на процесуалния ред по чл. 384а НПК, споразумението е одобрено по н. о. х. д. № 552/2021 година от друг състав на съда, а производството по н. о. х. д. № 47/2021 година е продължило само по отношение на подс. Т. и подс. Ц. и с участието на Д. вече в процесуалното му качество като свидетел. Сключеното от Д. споразумение с прокуратурата в хода на съдебното производство обаче с нищо не е ограничило процесуалните права нито на подс. Т., нито на подс. Ц., тъй като и двамата са имали възможността при всички създадени от законодателя гаранции за правилното решаване на делото продължаващият за тях наказателен процес да приключи включително и с постановяването на оправдателна присъда. С разпоредбата на чл. 384, ал. 3 НПК законодателят е задължил първоинстанционния съд при одобряване на постигнато със защитника на даден подсъдим споразумение за уреждане на наказателната му отговорност по възведеното му обвинение да следи за получаване на съгласие за това от всички засягани от споразумението страни, които при подобна хипотеза са прокурора в качеството му на държавен обвинител, защитника на подсъдимия, самия подсъдим и конституирания като частен обвинител пострадал, а при предявен от него и приет за разглеждане в наказателния процес граждански иск - и посочените от него като ответници участници в гражданското правоотношение във връзка с непозволеното му увреждане. Разширителното тълкуване на разпоредбата на чл. 384, ал. 3 от НПК с включване на останалите съподсъдими, а следователно - и на техните защитници, които въпреки липсата на самостоятелни права и интереси извън тези на подзащитните им също са страна в процеса съгласно чл. 253 НПК, би било не само в разрез с разума на закона и преследваните от института на споразумението цели, но и причина за непоправимо ограничаване на процесуалните права на онзи подсъдим, който желае да постигне по-бързо и възможно по-благоприятно разрешение с окончателен съдебен акт на въпросите за вината и отговорността му. (Решение № 409/1.10.2008 г. по н. д. № 439/2008 г., ВКС, I н. о.).

В обобщение, върховната инстанция намира, че Бургаският апелативен съд не е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила, които да обуславят отмяна на обжалвания съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

По касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК:

Искането за касиране на решението на Бургаския апелативен съд и ВКС да оправдае подс. Ц. и подс. Т. е неоснователно. Касационната проверка за правилното приложение на закона е свързана с преценката дали установените от контролирания съд факти правилно са подведени към съответстващата им материалноправна норма. ВКС е съд по правото и не може в касационното производство да установява нови фактически положения извън случаите на чл. 354, ал. 5 НПК. Въззивната инстанция е последната по установяване и приемане на правно релевантните факти и когато при събирането и преценката на доказателствата не са допуснати нарушения на процесуалните правила и вътрешното убеждение на въззивния съд е основано на обективно, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото, за касационната инстанция фактите са такива, каквито са приети от него. Затова ВКС може да оправдае подсъдимите, каквото е искането на касаторите, само когато установените от въззивната инстанция факти сочат на основанието по чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК – деянието не е извършено или не съставлява престъпление. При установената по делото фактология – че подсъдимите Ц. и Т., заедно със св. Д. са участвали в отнемането и набавянето на кодовете на банковите карти на свидетелите П. -А., Т. И. И., М. Б. И. и И. Т. И., които малко след това са използвани от св. Д. за теглене на пари,

осъществено по едно и също време, в едно и също населено място и от един и същ банкомат, материалният закон е приложен правилно и престъпната дейтелност на двамата подсъдими е съставомерна от обективна и субективна страна по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4 НК, тъй като те умишлено са улеснили св. Д. да извърши престъплението по чл. 249, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК.

По касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 НПК:

Не е налице и това касационно основание. Наложеният на подс. Ц. и на подс. Т. наказанието от две години лишаване от свобода, условно, с изпитателен срок от четири години и глоба в размер на 1500 лв. не е явно несправедливо по смисъла на чл. 348, ал. 5, т. 1 НПК. Липсва изискваната от закона "очевидност" на несъответствието между така отмереното от въззивния съд наказание и степента на обществена опасност на конкретното деяние и дейците, на смекчаващите и отегчаващите отговорността им обстоятелства и на целите на наказанието по чл. 36 НК. БАС е смекчил наложеното от първата инстанция наказание от три години лишаване от свобода до предвидения от закона минимум за престъплението по чл. 249, ал. 1 НК, намалил е с една година на изпитателния срок по чл. 66, ал. 1 НК и потвърдил размера на наложената глоба, който е чувствително под средния размер от 4040 лв. В касационната жалба на защитника на подс. Т. не са изложени конкретни данни в подкрепа на твърдението за наличие на многобройни смекчаващи отговорността му обстоятелства, които не са били взети предвид от решаващите съдилища, а пределите на касационната проверка не позволяват касационният съд служебно да ги издири "в кориците на делото". Несподеляеми са и доводите, изложени в касационната жалба на защитника на втория подсъдим Ц., с които е поискано приложението на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК. Не е налице претендираната прекомерна продължителност на наказателното производство. В рамките на по-малко от пет години при рестриктивните мерки по повод и на ковид пандемията досъдебната фаза на наказателното производство е приключила и то се е развило пред три съдебни инстанции. Ниската степен на обществена опасност на подсъдимия Ц. и зрялата му възраст - на 52 години към датата на извършване на деянието, не са нито многобройни смекчаващи отговорността му обстоятелства, нито което и да е от тях да е изключително по своя характер, така че да обусловят индивидуализация на наказанието по реда на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК.

По изложените съображения и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 22/8.03.2023 година, постановено по в. н. о. х. д. № 16/2023 година по описа на Апелативен съд – Бургас.

Решението е окончателно.

Данни за делото и връзка с други актове:

- Допълнителна информация за Дело № 440/2023 г. по описа на І н. о., НК на ВКС - виж тук
- Образувано във връзка с Дело № 16/2023 г. на Апелативен съд - Бургас - виж Решение № 22 от 9.03.2023 г. на Апелативен съд - Бургас по в. н. о. х. д. № 16/2023 г.